

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΒΙΒΛΙΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (ΕΚΕΒΙ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΣΤΙΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΟΗΜΕΡΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΕΝΙΑΙΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Στο πλαίσιο της θεσμοθέτησης από το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων του Νέου Σχολείου, του οποίου το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί από τον Σεπτέμβριο του 2010, αρχικά σε 800 ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία σε όλη την περιφέρεια, καθιερώνεται ο θεσμός της **φιλαναγνωσίας** για τις Α΄ και Β΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Έτσι, για το γλωσσικό μάθημα αυξάνεται κατά 1 ώρα εβδομαδιαίως για τις τάξεις αυτές και η επιπλέον αυτή ώρα θα διατίθεται για την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων.

Σκοπός της φιλαναγνωσίας είναι η εξοικείωση του μικρού μαθητή με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση μιας φιλικής σχέσης του με το λογοτεχνικό βιβλίο. Αυτή η σχέση θα το βοηθήσει να αναπτύξει την κριτική και δημιουργική του σκέψη, να δραστηριοποιήσει τη φαντασία του και την εφευρετικότητά του, να εμπλουτίσει την αισθητική του καλλιέργεια, να δοκιμάσει τα συναισθήματά του αναπτύσσοντας έτσι τη συναισθηματική του νοημοσύνη, να καλλιεργήσει τη γλωσσική του έκφραση με έμμεσο και βιωματικό τρόπο, και εν κατακλείδι να συγκροτήσει ολόπλευρα την προσωπικότητά του.

Μέσα όμως από τη διαδικασία της φιλαναγνωσίας επιτυγχάνονται και **επιμέρους στόχοι**, όπως:

- καλλιέργεια αναγνωστικής απόλαυσης
- άσκηση της δεξιάτητας της προσεκτικής ακρόασης και ως εκ τούτου πρόληψη φαινομένων διάσπασης προσοχής, όταν δεν οφείλεται σε

παθογόνα αίτια, που είναι πολύ συχνή στις μικρές τάξεις του δημοτικού σχολείου

- καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών, συναισθημάτων ή καταστάσεων
- ανάπτυξη δυνατότητας κατανόησης κειμένου
- ανάπτυξη συνεργατικής ικανότητας
- ανάπτυξη επικοινωνιακής ικανότητας
- αφηγηματική ικανότητα
- εξοικείωση με τη λειτουργία ομάδων
- δημιουργία κλίματος συντροφικότητας και δημιουργικότητας μέσα στην τάξη, η οποία σταματά να αποτελεί ένα άθροισμα μεμονωμένων μαθητών αλλά γίνεται μια «κοινότητα αναγνωστών».

Προαπαιτούμενο για μια σωστή και ολοκληρωμένη παιδεία είναι η αισθητική καλλιέργεια του ατόμου και το Νέο Σχολείο με όχημα τη Λογοτεχνία μπορεί να συμβάλλει σε αυτό.

Αναβαθμίζει το ρόλο του εκπαιδευτικού και τον χρίζει αρωγό, εμπνευστή και εμπνευστή της σχολικής ομάδας συνολικά αλλά και του κάθε μαθητή ατομικά στο αέναο ταξίδι του στον κόσμο της γνώσης αλλά όχι μόνο. Ο εκπαιδευτικός, λειτουργώντας ως διαμεσολαβητής μεταξύ του βιβλίου και του μαθητή, ενεργοποιώντας τη φιλαναγνωστική διάθεση του παιδιού και αξιοποιώντας πολυπλεύρως το λογοτεχνικό βιβλίο, βοηθάει τον μαθητή να εισαχθεί στο γοητευτικό κόσμο της λογοτεχνίας και σταδιακά να μνηθεί στο μαγευτικό κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται πράξη η επαγγελία της ολοκληρωμένης και ολόπλευρης μόρφωσης.

Το σχολείο, πράγματι είναι ο ιδανικός χώρος για να πραγματοποιηθούν δραστηριότητες που κέντρο και αναφορά έχουν το βιβλίο. Χρειάζεται όμως μεθοδικός προγραμματισμός και σωστή οργάνωση. Προκειμένου λοιπόν να είναι αποτελεσματικός ο θεσμός της φιλαναγνωσίας και να αποδώσει τα προσδοκώμενα το ΕΚΕΒΙ προτείνει τα εξής:

- Δημιουργία και οργάνωση Σχολικών Βιβλιοθηκών σε κάθε σχολική μονάδα εμπλουτισμένη με λογοτεχνικά βιβλία που απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 6 – 8 ετών. Τα έξοδα της αγοράς των βιβλίων σε περίπτωση που δεν είναι εφικτό να καλύπτονται διαφορετικά, προτείνεται, με μέριμνα του διευθυντή του Σχολείου, να καλύπτονται από χρήματα της σχολικής Επιτροπής.
- Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης. Χώρος ανάγνωσης μπορεί να είναι μια όμορφα οργανωμένη γωνιά στο πίσω

μέρος της διδακτικής αίθουσας με χαλιά, μαξιλάρια, ζωγραφιές, ταμπλό σχετικά με τη φιλιαναγνωσία κλπ. Οι χώροι ανάγνωσης διαμορφώνονται από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές από κοινού, αφήνοντας τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους να δράσουν. Επίσης, αν υπάρχει στο σχολείο αίθουσα βιβλιοθήκης, ορισμένες φορές η ώρα Φιλιαναγνωσίας μπορεί να διεξάγεται στο συγκεκριμένο χώρο.

- Ύπαρξη σχεδίου βάσει του οποίου θα πραγματοποιείται η ανάγνωση των λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Ο κάθε εκπαιδευτικός από την αρχή της σχολικής χρονιάς και ανάλογα με το επίπεδο και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του προγραμματίζει ποια βιβλία θα διαβαστούν, τους ρυθμούς που θα γίνει αυτή η διαδικασία, θα θέσει τους σκοπούς και τους στόχους και θα καθορίσει τη μορφή που θα έχει η φιλιαναγνωσία στην τάξη του και τις εκδηλώσεις που ενδεχομένως θα πραγματοποιήσει με την τάξη του κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
- Οργάνωση της κάθε τάξης ως αναγνωστική ομάδα. (Καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας και ώρας, ανάγνωση στην τάξη, συζήτηση, επιπλέον δραστηριότητες)

Ενδεικτικά το ΕΚΕΒΙ προτείνει ένα **σχέδιο υλοποίησης της φιλιαναγνωσίας** στην Α΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου.

1^ο ΒΗΜΑ (Α΄ ΤΡΙΜΗΝΟ)

ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

Αρχικά ο εκπαιδευτικός δίνει ένα ελκυστικό όνομα στην ώρα της φιλιαναγνωσίας, για να δημιουργήσει θετική προδιάθεση στους μαθητές του και εξηγεί στους μαθητές τι θα κάνουν την ώρα αυτή.

Για παράδειγμα την ώρα της φιλιαναγνωσίας την ονομάζει **«ταξίδι στη χώρα του βιβλίου»**. Στη συνέχεια εξηγεί στους μαθητές ότι την ώρα του ταξιδιού στη χώρα του βιβλίου θα μετακινούνται στην ειδικά διαμορφωμένη γωνιά, θα διαβάζουν βιβλία και θα κουβεντιάζουν γι' αυτά τα βιβλία.

Προτείνεται οι μαθητές να κάθονται σε ημικύκλιο και ο εκπαιδευτικός να κάθεται στο ίδιο επίπεδο με τα παιδιά, γιατί «όλοι είμαστε ίσοι, όταν πρόκειται να απολαύσουμε την ανάγνωση μιας ιστορίας».

Σημειώνεται ότι στην ηλικία της Α΄ Δημοτικού τα περισσότερα παιδιά ήδη έχουν επαφή με το παιδικό βιβλίο από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Στόχος του σχολείου είναι η εισαγωγή τους στο λογοτεχνικό βιβλίο. Αυτό σημαίνει ότι η επιλογή του βιβλίου θα γίνει από τον

εκπαιδευτικό, με βάση τα βιβλία που θα υπάρχουν στη σχολική βιβλιοθήκη ή από κάποιον ενδεικτικό κατάλογο λογοτεχνικών βιβλίων που ενδεχομένως θα υπάρχει σε κάθε σχολική μονάδα.

Στόχοι

- ❖ Άσκηση στην ακρόαση και κατανόηση του κειμένου
- ❖ Αναδιήγηση
- ❖ Επικοινωνία με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας και με το δάσκαλο
- ❖ Σεβασμός στην προσωπικότητα των άλλων

Επειδή τα παιδιά δεν έχουν αναπτύξει αναγνωστική δεξιότητα, η ανάγνωση καθ' όλη τη διάρκεια του Α' τριμήνου γίνεται από τον εκπαιδευτικό. Προτείνεται όμως σποραδικά και σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη της αναγνωστικής διαδικασίας στο γλωσσικό μάθημα ο εκπαιδευτικός να κυκλώνει μικρές λεξούλες και να παρακινεί τους μαθητές να τις διαβάζουν. Η ανάγνωση θα σταματά ανά τακτά διαστήματα για να μην υπάρξει διάσπαση προσοχής μαθητών και ο εκπαιδευτικός θα παροτρύνει τους μαθητές να αναδιηγηθούν ό, τι άκουσαν, χωρίς να διακόπτει κανείς κανένα. Έτσι γίνεται πράξη ο σεβασμός στην προσωπικότητα του άλλου. Θα γίνονται ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου, όπου θα παρακινούνται να απαντήσουν όλοι οι μαθητές ακόμη και οι πλέον άτολμοι. Στη συνέχεια το βιβλίο θα περνάει στα χέρια των μαθητών, για να επεξεργαστούν την εικονογράφηση, τη βιβλιοδεσία και γενικότερα για να έχουν άμεση επαφή με το αντικείμενο και να μην είναι παθητικοί δέκτες.

Η ίδια διαδικασία θα επαναλαμβάνεται και την επόμενη φιλιαναγνωστική ώρα, μέχρι να τελειώσει το βιβλίο. Είναι αυτονόητο ότι τα βιβλία που θα επιλέγονται θα είναι μικρής έκτασης, έτσι ώστε η ανάγνωση ολόκληρου του βιβλίου να μην ξεπερνά τις 3 διδακτικές ώρες.

Η ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου μπορεί να εμπλουτιστεί και με κατάλληλη μουσική επένδυση.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Οι δραστηριότητες σκόπιμο είναι να μην λειτουργούν ως «εργασίες για το σπίτι», γι' αυτό καλό θα ήταν να γίνονται συνδυαστικά με την ευέλικτη ζώνη.

- η δημιουργία κάποιας ζωγραφιάς σχετικής με το βιβλίο που διαβάστηκε. Για παράδειγμα ζωγραφίζουμε έναν ήρωα του βιβλίου, ένα τοπίο, ένα αντικείμενο κ.λ.π.
- κατασκευές με πλαστελίνες, πηλό, κ.λ.π. αντικειμένων της ιστορίας.

- ανατροπή της ιστορίας που διαβάστηκε, εμπλουτισμός της με περισσότερες λεπτομέρειες, αντιστροφή χαρακτήρων, σύνθεση με άλλη γνωστή ιστορία (παραμυθοσαλάτα), αλλαγή του τέλους της ή ό.τι άλλο η φαντασία και η δημιουργικότητα του δασκάλου μπορεί να επινοήσει.
- αφήγηση της ιστορίας από την πλευρά κάποιου άλλου ήρωα
- μαγνητοφώνηση της ιστορίας με ηχητικά εφέ (ρίχνοντας ρύζι σε μεταλλικό αντικείμενο παράγεται ήχος βροχής, μιλώντας μέσα σε τενεκεδάκι παράγεται ηχώ, τσαλακώνοντας μια πλαστική σακούλα, παράγεται ήχος φωτιάς κ.λ.π.), μουσική επένδυση με τύμπανα, μαράκες ή ό,τι άλλο μουσικό όργανο διαθέτει η σχολική μονάδα και παρουσίασή της την επόμενη φορά ως «ραδιοφωνικής ιστορίας».
- αναπαραγωγή της ιστορίας με παντομίμα.
- δραματοποίηση μέρους ή του όλου της ιστορίας.
- δημιουργία της ιστορίας ως κόμικ.
- δημιουργία ενός άλλου εξώφυλλου του βιβλίου

Όταν τελειώσει το βιβλίο κι αφού δάσκαλος και μαθητές μοιραστούν τις εντυπώσεις και τα συναισθήματα που τους δημιουργήθηκαν, θα γίνει αναφορά στο συγγραφέα του βιβλίου και σε άλλα έργα που πιθανόν έχει συγγράψει και που ίσως θέλουν να διαβαστούν στο μέλλον. Σκόπιμο είναι να γίνεται και ειδική αναφορά στον εικονογράφο, δεδομένου η εικονογράφηση προσελκύει τους μικρούς αναγνώστες περισσότερο απ' όσο το κείμενο, το οποίο δεν μπορούν ακόμη να το εκτιμήσουν.

2^ο ΒΗΜΑ (Β' ΤΡΙΜΗΝΟ)

ΜΙΚΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Σε αυτό το στάδιο οι μαθητές έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν επαρκώς την αναγνωστική δεξιότητα, συνεπώς μπορούν να συμμετέχουν στην ανάγνωση.

Στόχοι (όλοι οι προηγούμενοι κι επιπροσθέτως)

- ❖ Ενθάρρυνση στη λήψη πρωτοβουλιών και στην ενίσχυση της αυτενέργειας
- ❖ Βελτίωση προφορικού λόγου
- ❖ Καλλιέργεια συναισθηματικής νοημοσύνης

Αφού επιλεγεί το βιβλίο κατά τα προηγούμενα, ο δάσκαλος παροτρύνει τους μαθητές να διαβάζουν μικρές προτάσεις, κυρίως αν εμπεριέχονται διάλογοι, όπου θα μοιράζονται ρόλοι. Αρχικά στα παιδιά που το επιθυμούν και στη συνέχεια σε όλα τα μέλη της αναγνωστικής ομάδας. Αυτό θα λειτουργήσει έμμεσα ως κίνητρο για να βελτιωθεί η αναγνωστική δεξιότητα της ομάδας. Προϊόντος του χρόνου θα αυξάνεται

η ανάγνωση από τους μαθητές. Έμφαση περισσότερη θα δίνεται στη δημιουργική συζήτηση πάνω στο θέμα της ιστορίας του λογοτεχνικού κειμένου.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Σε αυτό το στάδιο, επειδή και η δεξιότητα της γραφής έχει αρχίσει να αναπτύσσεται επαρκώς, προτείνεται η δημιουργία πίνακα λογοτεχνικής γωνιάς. Στον πίνακα αυτόν οι μαθητές γράφουν τα ονόματα των συγγραφέων που έχουν διαβάσει, βρίσκουν φωτογραφίες τους και τις προσαρμόζουν, γράφουν τίτλους έργων τους ή κομμάτια των κειμένων που τους άρεσαν ιδιαίτερα. Γενικότερα αφήνονται να εκφραστούν ελεύθερα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και να επιδράσουν στο χώρο.

Η φιλιαναγνώσια μπορεί αν εμπλουτιστεί με θεατρικές, μουσικές και εικαστικές δραστηριότητες.

Ενδεικτικά προτείνονται:

- Κατασκευή ομαδικής αφίσας σε χαρτί του μέτρου που αφορά κάποιο από τα βιβλία που διαβάστηκαν ή να αποτελούν σύνθεση των βιβλίων αυτών.
- Κατασκευή σελιδοδεικτών.
- Εμπλουτισμός των κόμικς που ενδεχομένως έχουν κατασκευάσει σε προηγούμενες δραστηριότητες με διαλόγους μέσα σε συννεφάκια.
- Θεατρική αναπαράστασή των διαλόγων.
- συμμετοχή στην ιστορία που διαβάζεται ενός ήρωα από προηγούμενη ιστορία.
- εμπλουτισμός της ιστορίας με τραγούδια.
- ο δάσκαλος λέει την ιστορία κομματιασμένη και οι μαθητές καλούνται να τη βάλουν σε λογική σειρά.

3^ο ΒΗΜΑ (Γ' ΤΡΙΜΗΝΟ)

ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Στο στάδιο αυτό οι μαθητές έχουν κατακτήσει τη δεξιότητα της ανάγνωσης καθώς και της γραφής και μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στην ανάγνωση των λογοτεχνικών κειμένων.

Στόχοι (όλοι οι προηγούμενοι κι επιπροσθέτως)

- ❖ Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας
- ❖ Ανάπτυξη ενσυναίσθησης
- ❖ Κατανόηση της θέσης του άλλου
- ❖ Δημιουργία θετικών προτύπων

Οι μαθητές παροτρύνονται να διαβάζουν ικανά κομμάτια του λογοτεχνικού έργου που έχει επιλεγεί και να ελέγχουν πλέον το χρωματισμό στη φωνή τους. Έχοντας αναπτύξει επαρκώς και τη δεξιότητα γραφής, μπορούν να εκφραστούν γραπτά για κάποιο από τα έργα που έχουν διαβάσει και να αναρτούν στο λογοτεχνικό πίνακα τα κείμενά τους.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- Παιχνίδια με βιβλία: (ενδεικτικά)

Το βιβλιοπωλείο: Κάνουμε αναπαράσταση ενός βιβλιοπωλείου στην τάξη ή στην αυλή και πρέπει να το οργανώσουμε σωστά.

Ο ντέντεκτιβ των βιβλίων: Δίνουμε κάποια στοιχεία για ένα βιβλίο χωρίς να το αποκαλύψουμε και οι μαθητές καλούνται να το ανακαλύψουν.

Ντόμινο βιβλίων: τα βιβλία που έχουν διαβαστεί «στήνονται» από τους μαθητές ως ντόμινο, χρησιμοποιώντας ένα κοινό σημείο του κάθε βιβλίου με το επόμενο.

- Βιβλιοπαρουσιάσεις σε άλλες τάξεις του σχολείου ανά ομάδες «αναγνωστικών κοινοτήτων».
- Μεταφορά της αναγνωστικής κοινότητας στην αυλή του σχολείου.
- Δημιουργία οπισθόφυλλου βιβλίου, όπου οι μαθητές καλούνται να γράψουν λίγα λόγια για την υπόθεση του βιβλίου.
- Κατασκευή εικαστικής «τοιχογραφίας» με ζωγραφιές και λεζάντες από τα βιβλία που έχουν διαβαστεί κατά τη διάρκεια της χρονιάς.
- Δημιουργία βιβλίου

Ως τελική εκδήλωση προτείνεται η δραματοποίηση κάποιου από τα έργα που έχουν διαβαστεί.

Πολύ καθοριστικό ρόλο στη λειτουργία της φιλιαναγνωσίας παίζει η επαφή των μαθητών με τους δημιουργούς των βιβλίων: τους συγγραφείς, αλλά και τους εικονογράφους.

Γνωρίζοντας τους δημιουργούς οι μαθητές:

- ❖ Αποκτούν θετικά πρότυπα
- ❖ Ενδυναμώνουν την αυτοεκτίμησή τους
- ❖ Μορφοποιούν το λογοτεχνικό έργο κι έτσι χαράσσεται εντονότερα στη μνήμη και τον ψυχισμό τους
- ❖ Εξοικειώνονται με τον κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού
- ❖ Αποκτούν μια εμπειρία μοναδική

Ακόμη:

- ❖ έχουν την ευκαιρία να θέσουν ερωτήσεις και να πάρουν άμεσα απαντήσεις
- ❖ αναπτύσσουν προβληματισμούς και διατυπώνουν απόψεις
- ❖ συντελείται μια καλή «απομυθοποίηση»

Συνεπώς, σκόπιμο θα ήταν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς να πραγματοποιηθεί μια επίσκεψη κάποιου συγγραφέα στη σχολική μονάδα. Αυτό βεβαίως προϋποθέτει την κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών από τον εκπαιδευτικό και την σωστή οργάνωση του χώρου, ώστε να ευδοκιμήσει αυτή η συνάντηση. [Το ΕΚΕΒΙ ήδη από το 2005 λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία το πρόγραμμα «επισκέψεις συγγραφέων και εικονογράφων σε σχολεία»].

Άλλες προτάσεις βρίσκονται στον κόμβο του ΕΚΕΒΙ -στην ενότητα «το ΕΚΕΒΙ και το παιδί» (www.ekebi.gr).

Ενδεικτικά :

- Αξιοποίηση του νέου κόμβου του ΕΚΕΒΙ, για παιδιά (www.mikrosanagnostis.gr)
- Δημιουργία Λεσχών Ανάγνωσης με το απαραίτητο υλικό
- Συμμετοχή των τάξεων στο πρόγραμμα εκδηλώσεων της Έκθεσης Παιδικού Βιβλίου στην Αθήνα (στα τέλη Ιανουαρίου) και στην «Παιδική Γωνιά» της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου Θεσσαλονίκης (μεταξύ Απριλίου-Μαΐου).
- Συνεργασία για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Παιδικού Βιβλίου (23 Απριλίου)

Τέλος, παρατίθεται ένας ενδεικτικός κατάλογος λογοτεχνικών βιβλίων κατάλληλων για τις ηλικίες των 6 – 8 χρόνων καθώς και ενδεικτική βιβλιογραφία για την φιλιαναγνωσία, προκειμένου να ενημερωθούν οι εκπαιδευτικοί. Για την κατάρτιση του καταλόγου, το ΕΚΕΒΙ θα δίνει κάθε χρόνο τον λόγο σε έναν ειδικό επιστήμονα.

Φέτος ο κατάλογος καταρτίστηκε από τον κ. Σ. Γ. Παπαδάτο, Λέκτορα στο ΤΕΠΑΕΣ του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΜΕ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

- Γ. Σεφέρης: Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά, εκδ. Ερμής, 1992
- Οδ. Ελύτης: Η ποδηλάτισσα, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1991
- Ά. Ζέη: Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων, εκδ. Κέδρος, 1997
- Ζ. Σαραμάγκου: Το μεγαλύτερο λουλούδι του κόσμου, εκδ. Καστανιώτη, 2006

- Ζ. Ζιονό: Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα, εκδ. Παπαδόπουλος, 2001
- Ού. Σέφλερ: Ο άνθρωπος με την κόκκινη μύτη, εκδ. Μίνωας, 1995
- Κ. Κέιβ: Το Κάτι Άλλο, εκδ. Πατάκη, 1997
- Μ. Κοντολέων: Ελίσα ή Παπαρούνα, εκδ. Άγκυρα, 2009
- Χρ. Μπουλώτης: Η σκυλίτσα ζωή του γάτου Τζον Αφεντούλη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2009
- Φ. Φραγκούλη: Οι Άγγελοι των κοχυλιών, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2003
- Μ. Έντε: Ο Ρίνος Σβερκοχοντρίνος, εκδ. Πατάκη, 2000
- Α. Βαρελά: Τα παπουτσάκια που λένε παραμύθια, εκδ. Άγκυρα, 1999
- Ζ. Βαλάση: Το ψηλότερο μπαλκόνι του κόσμου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006
- Αλ. Κυριτσόπουλος: Μία + 5 Καρυάτιδες, εκδ. Κέδρος, 2007
- Λ. Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου: Εφτά κόκκινες κλωστές, εκδ. Πατάκη, 1996
- Ε. Μακ Ντόναλντ: Ο μικρός κάστορας και η ηχώ, εκδ. Ρώσση, 1990
- Ευγ. Τριβιζάς: Ο πόλεμος των Ούφρων και των Τζούφρων, εκδ. Μίνωας, 2006
- Ευγ. Φακίνου: Ξύπνα Ντενεκεδούπολη, εκδ. Καστανιώτη, 1997
- Σ. Μακ Μπράννεϊ: Μάντεψε πόσο σ' αγαπώ, εκδ. Παπαδόπουλος, 1996
- Τζ. Ντι Πενάρ: Ο λύκος ξαναγύρισε, εκδ. Παπαδόπουλος, 1995
- Σ. Ζαραμπούκα: Φυσικά σ' αγαπώ!, εκδ. Κέδρος, 2008
- Μ. Λοΐζου: Το μικρό παιδάκι τρέχει στην αγκαλιά της μαμάς του να συναντήσει την αγάπη, εκδ. Πατάκη, 2001
- Ελ. Μαντέλου: Η Περιπέτεια κρυμμένη στις σελίδες, εκδ. Πατάκη, 2005
- Ντ. Μακ Κι: Έλμερ, ο παρδαλός ελέφαντας, εκδ. Πατάκη, 1996
- Λ. Ψαραύτη: Το τσίρκο και ο νάνος Γολιάθ, εκδ. Πατάκη, 1997
- Ντέμπε Λιόρι: Θα σ' αγαπώ ό, τι κι αν γίνει, εκδ. Πατάκη, 1999
- Τ. Τσιλιμένη: Ο κύριος Μπου, εκδ. Δίπτυχο, 2008
- Ζ. Λάουμπε: Ο παππούς πετάει, εκδ. Κάστωρ, 2000
- Φ. Νικολούδη: Το χαρούμενο λιβάδι, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2000
- Β. Ηλιόπουλος: Κι οι ιστορίες μεταναστεύουν, εκδ. Πατάκη, 2009
- Π. Βασιλάκη: Ο γίγαντας Πανσές και η Φεγγαρένια, εκδ. Πατάκη, 1998
- Αλ. Μητσιάλη: Η νύχτα των πυγολαμπίδων, εκδ. Πατάκη, 2009
- Μ. Καρακώστα: Τα αστέρια που ζήλευαν, εκδ. Πατάκη, 1999
- Ζ.-Λ. Φρομεντάλ: 365 πιγκουίνοι, εκδ. Ηλίβατον, 2008
- Αύγ. Κόπις: Τα ανθρωπάκια με τα κόκκινα, εκδ. Άμμος, 1990
- Αμ. Μιχαλοπούλου: Ο Ισιδώρος και ο ναυαγός, εκδ. Πατάκη, 2008
- Β. Μώραλη: Η βροχή των αστεριών, εκδ. Modern Times, 2008
- Σ. Ακάς: Οι αρκούδες Γκριζλυ, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1996
- Κ. Δημητριάδου: Η Αρήτη της ροδιάς, εκδ. Λιβάνη, 2009
- Φρ. Αλεξοπούλου: Φίλοι; Φως φανάρι, εκδ. Παπαδόπουλος, 2005
- Τ. Αποστολίδης-Κ. Βουτσάς: Οι μύθοι του Αισώπου σε κόμικς, εκδ. Μεταίχμιο, 2006
- Ει. Μάρρα: Το μυστικό τραγούδι της Μάτας, εκδ. Κέδρος, 1987, εκδ. Πατάκη, 2004
- Β. Μάστορη: Πού πήγε το φεγγάρι απόψε;, εκδ. Πατάκη, 1996
- Μ. Ντεκάστρο: Στο Μουσείο, εκδ. Παπαδόπουλος, 2007
- Πωλ Τζέρατυ: Το μεγάλο πράσινο δάσος, εκδ. Ρώσση, 1995
- Τζ. Τασάκου: Τα ξύλινα παπούτσια της Ξανθής, εκδ. Παπαδόπουλος, 2006
- Μ. Στεφανίδης: Το πονεμένο αηδόνι, εκδ. Σίγμα, 2000
- Γ. Μ. Μαρίνος: Αχ! Ειρήνη, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, 1989

- Φ. Χατόγλου: Καλημέρα Ειρήνη, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, 1998
- Σ. Μαντουβάλου: Η Χιονάνη και οι Επτά Νάτοι, εκδ. Νίκας/Ελληνική Παιδεία, 2005
- Μπ. Ρόζεν-Μ. Τσίτας: Μη φεύγεις, εκδ. Ψυχογιός, 2009
- Ου. Έκο: Οι τρεις κοσμοναύτες, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2004
- Eun Ju Kim: Γιατί να είμαι τόσο μικρός;, εκδ. Ζεβρόδειλος, 2001
- Μ. Μπλαζεγιόφσκι: Τα φιλαράκια, εκδ. Κάστωρ, 2002
- Ρ. Ρώσση-Ζαΐρη: Το παιδί που βρήκε ένα αστέρι, εκδ. Μεταίχμιο, 2009
- Μ. Αγγελίδου: Ελληνική Μυθολογία-Πώς ξεκίνησε ο κόσμος, εκδ. Παπαδόπουλος, 2006
- Ρ. Μάρσαλ: Μισώ το διάβασμα, εκδ. Κάστωρ, 2001
- Ερίκ Μπατού: Νίνο, ο μικρός κλόουν, εκδ. Μεταίχμιο, 2004
- Σ. Παράσχου: Δεν υπάρχουν δράκοι, σου λέω, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2001
- Γ. Πατεράκη: Η δαντελένια σκούπα της γιαγιάς, εκδ. Δωρικός, 1992
- Φ. Μανδηλαράς: Τα τρελομπαλάκια, εκδ. Πατάκη, 2008
- Ντ. Παπαλιού: Όταν η Έλλη έγινε αόρατη, εκδ. Παπαδόπουλος, 2009
- Φ. Δενδρινού: Το Σπίτι, εκδ. Εν Πλω, 2010
- Ντ. Χατζηνικολάου: Ταξιδεύω με τα παραμύθια, εκδ. Μίλητος, 2003
- Ανέτ Σουόμποντα: Διακοπές στην Κολοιουλού, εκδ. Αερόστατο, 2008
- Μ. Αυτζής: Θέλω μόνο να παίξω μαζί σου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2004
- Θ. Χορτιάτη: Παιχνιδόλεξα, εκδ. Κέδρος, 1996
- Ε. Τορόση: Κουμπότρυπες κι ελέφαντες, εκδ. Πατάκη, 1998
- Ε. Τσιάλτα: Η γιαγιά μου η μάγισσα, εκδ. Πατάκη, 1996
- Κ. Μάγος: Το μακρύ ταξίδι του Αιμίλιου, εκδ. Πατάκη, 2010
- Πιέρ Λορί: Το βιβλίο που πετάει, εκδ. Μεταίχμιο, 2009
- Κ. Γουόλτερς: Ο μαγικός χιονάνθρωπος, εκδ. Άγκυρα, 2009
- Α. Πιπίνη: Ο Ευγένιος και ο ιερός πάπυρος, εκδ. Μεταίχμιο, 2010
- Ν. Παναγιωτόπουλος: Ο ιπποπότης και η νεραϊγελάδα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2009
- Amelie Cantin: Ο πειρατής κόλλησε γρίπη, εκδ. 2002

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ*

α. Θεωρία, Μελέτη, Έρευνα

- Αγγελοπούλου, Β.- Βασιλαράκης, Ι. (Επιμ). *Φιλαναγνωσία και Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999.
- Αναγνωστοπούλου, Δ. *Λογοτεχνική πρόσληψη στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα, Πατάκης, 2002.
- Γιαννικοπούλου, Α. *Το σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο*. Αθήνα, Παπαδόπουλος, 2008
- Καλογήρου, Τζ. *Τέρψεις και Ημέρες Ανάγνωσης. Μελετήματα για τη Διδακτική της Λογοτεχνίας στο Δημοτικό Σχολείο*. (α', β'

- τόμ), Αθήνα, Εκδ. Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, 1999, 2003.
- Κατσίκη-Γκίβαλου, Ά.- Καλογήρου, Τζ.- Χαλκιαδάκη, Ά. (Επιμ). *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*. Αθήνα, Πατάκης, 2008.
- Μαλαφάντης, Δ.Κ. *Το παιδί και η Ανάγνωση. Στάσεις, Προτιμήσεις, Συνήθειες*. Αθήνα, Γρηγόρης, 2005
- Παπαπετροπούλου, Κ. (Επιμ.). *Η τέχνη της Αφήγησης*. Αθήνα, Πατάκης, 1997.
- Σπινκ, Τζ. *Τα Παιδιά ως Αναγνώστες*. Μετ. Κ. Ντελόπουλος. Αθήνα, Καστανιώτης, 1990.

β. Θεωρία και Δραστηριότητες

- Αποστολίδου, Β.-Καπλάνη, Β.-Χοντολίδου, Ε. *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο. Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*. Αθήνα, Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, 2000.
- Παπαδάτος, Σ. Γ. *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-Δραστηριότητες*. Αθήνα, Πατάκης, 2009.
- Ποσλανιέκ, Κρ. *Να δώσουμε στα παιδιά την όρεξη για διάβασμα*. Μετ. Στ. Αθήνη. Αθήνα, Καστανιώτης, 1992.
- ΥΠΕΠΘ-ΕΚΕΒΙ. *Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης. Ενημερωτικό Έντυπο*. Αθήνα, 2003.

γ. Δραστηριότητες

- Ροντάρι, Τζ. *Γραμματική της φαντασίας*. Μετ. Γ. Κασαπίδης. Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003.
- Ροντάρι, Τζ. *Ασκήσεις Φαντασίας*. Μετ. Μ. Βερτσώνη-Κοκόλη. Αθήνα, Τέσσερα, 1990.
- Μπρασέρ, Φ. *1001 δραστηριότητες για να αγαπήσω το βιβλίο*. Μετ. Ε. Γεροκώστα, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2005.
- Τζόνσον, Π. *Φτιάχνω το δικό μου βιβλίο: πρακτικός οδηγός της τέχνης του βιβλίου για ν' αγαπήσει το παιδί την ανάγνωση*. Αθήνα, Οδυσσέας, 1997.
- Γιέιτς, Ά. *Παιδιά αναγνώστες*. Μετ. Ι. Π. Κουτσόγιωργα. Αθήνα, Πατάκης, 1999 (2).

***ΠΗΓΕΣ:**

Κατσίκη-Γκίβαλου, Ά.- Καλογήρου, Τζ.- Χαλκιαδάκη, Ά. (Επιμέλεια). *Φιλαναγνωσία και Σχολείο*. Αθήνα, Πατάκης, 2008.

ΥΠΕΠΘ-ΕΚΕΒΙ. *Σκυταλοδρομία Ανάγνωσης*. Ενημερωτικό Έντυπο. Αθήνα, 2003.

Ποσλανιέκ, Κρ. *Να δώσουμε στα παιδιά την όρεξη για διάβασμα*. Μετ. Στ. Αθήνη. Αθήνα, Καστανιώτης, 1992.

Ροντάρι, Τζ. *Γραμματική της φαντασίας*. Μετ. Γ. Κασαπίδης. Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003.

Μπρασέρ, Φ. *1001 δραστηριότητες για να αγαπήσω το βιβλίο*. Μετ. Ε. Γεροκόστα, Αθήνα, Μεταίχμιο

Παπαδάτος. Σ. Γ. *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία*. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-Δραστηριότητες. Αθήνα, Πατάκης, 2009.